

SilesiaTopia

Ein deutsch-polnisches Künstlerinnenprojekt

Zeit und Raum, Erinnerung und Identität – werden als Begriffe im Allgemeinen mit Kontinuität und Einheitlichkeit verknüpft, offenbaren sich aber als aus verschiedenen Fragmenten zusammengesetztes Material. Kollektives Gedächtnis und persönliche Erinnerungen, mentale Landkarten und physisch gezogene Grenzen, nationale Identität und Heimat, die Muttersprache und die andere – die Fremdsprache... das Leben schlesischer Städte erscheint ein mehrfach gelebtes Leben zu sein.

Das auf mehrere Jahre angelegte Projekt, das 2011 von der deutsch-polnischen Künstlerin Karina Schönthaler Pośpiech initiiert worden ist, basiert auf drei Schwerpunkten: Künstleraustausch, partizipative Kunstaktionen und Ausstellungen zu den deutsch-polnischen Beziehungen.

SilesiaTopia mit Künstlerinnen aus beiden Ländern, die auf die eine oder andere Weise mit Schlesien verbunden sind, greift das komplexe Thema Identität auf; eine verflochtene Geschichte benachbarter Länder aus gemeinsamer, proeuropäischer Sicht.

www.silesiatopia.de

SilesiaTopia

Polsko-niemiecki projekt artystek

Czas i przestrzeń, pamięć i tożsamość – pojęcia na ogół wiązane z ciągłością i jednorodnością okazują się być materiałem splecionym z różnorodnych fragmentów. Pamięć zbiorowa i własne wspomnienia, mapa mentalna i fizycznie wyznaczone granice, tożsamość narodowa i 'małe ojczyzny', język ojczysty i ten drugi – język obcy... Życie śląskich miast okazuje się być życiem wielokrotnym.

Projekt, który został zaplanowany jako wieloletnia współpraca artystyczna i zainicjowany przez polsko-niemiecką artystkę Karinę Schönthaler Pośpiech bazuje na trzech filarach: wymiana artystek, partycypatywne akcje artystyczne oraz wystawy tematyzujące stosunki polsko-niemieckie.

SilesiaTopia i jej artystki pochodzące z obu krajów, połączone w przeróżny sposób ze Śląskiem, podejmuje kompleksowy temat tożsamości; splecionej (i splątanej) historii sąsiadujących krajów postrzeganej ze wspólnej, proeuropejskiej perspektywy.

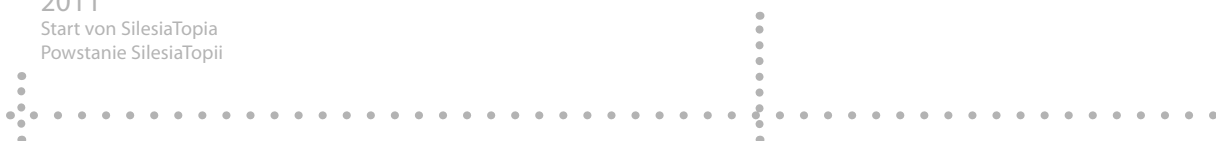
www.silesiatopia.de

2011

Start von SilesiaTopia
Powstanie SilesiaTopii

2012

Recherchereisen nach Zabrze
Podróże badawcze do Zabrze

02.-06.07.2012
Erste Begegnung der Künstlerinnen aus Polen und Deutschland in Zabrze
Pierwsze spotkanie artystek z Polski i Niemiec w Zabrzu

INHALTSVERZEICHNIS

Heinrich-Böll-Stiftung EINMISCHEN	S. 4
SERGEY LAGODINSKY Grußwort Heinrich-Böll-Stiftung, Leiter des Referats Europäische Union / Nordamerika	S. 5
SilesiaTopia Einleitung	S. 6
Workshops „Visionen und Utopien für das europäische Haus in Schlesien“, Zabrze-Biskupice GEORGIA KRAWIEC, Warschau UTE LINDNER, Berlin JOANNA NOWICKA, Kattowitz JANI PIETSCH, Berlin KARINA SCHÖNTHALER POŚPIECH, Berlin KIM SELIGSOHN, Berlin MONA TUSZ, Siemianowice Śląskie	S. 8
MAŁGORZATA SZANDAŁA SilesiaTopia	S. 14
Ausstellung SilesiaTopia, Rondo Sztuki, Kattowitz CLAUDIA HAJEK, Berlin DORIS HINZEN-RÖHRIG, Berlin GEORGIA KRAWIEC, Warschau KASIA KUJAWSKA-MURPHY, Posen/London UTE LINDNER, Berlin KATARZYNA ŁYSZKOWSKA, Olsztyn JOANNA NOWICKA, Kattowitz JANI PIETSCH, Berlin KARINA SCHÖNTHALER POŚPIECH, Berlin MONA TUSZ, Siemianowice Śląskie	S. 18
Biografien	S. 38
Impressum	S. 40

SPIS TREŚCI

Fundacja Heinricha Bölla WTRĄCAĆ SIĘ	S. 4
SERGEY LAGODINSKY Słowo wstępne Fundacja Heinricha Bölla, kierownik referatu ds. Unii Europejskiej / Ameryki Północnej	S. 5
SilesiaTopia Wstęp	S. 7
Warsztaty „Wizje i utopie europejskiego domu na Śląsku“, Zabrze-Biskupice GEORGIA KRAWIEC, Warszawa UTE LINDNER, Berlin JOANNA NOWICKA, Katowice JANI PIETSCH, Berlin KARINA SCHÖNTHALER POŚPIECH, Berlin KIM SELIGSOHN, Berlin MONA TUSZ, Siemianowice Śląskie	S. 8
MAŁGORZATA SZANDAŁA SilesiaTopia	S. 15
Wystawa SilesiaTopia, Rondo Sztuki, Katowice CLAUDIA HAJEK, Berlin DORIS HINZEN-RÖHRIG, Berlin GEORGIA KRAWIEC, Warszawa KASIA KUJAWSKA-MURPHY, Poznań/Londyn UTE LINDNER, Berlin KATARZYNA ŁYSZKOWSKA, Olsztyn JOANNA NOWICKA, Katowice JANI PIETSCH, Berlin KARINA SCHÖNTHALER POŚPIECH, Berlin MONA TUSZ, Siemianowice Śląskie	S. 18
Biografie	S. 39
Impresum	S. 40

24.-29.01.2013
Gegenbesuch der polnischen Künstlerinnen sowie von Bożena Skowronek, Kulturamtsleiterin von Zabrze-Biskupice, und von Jan Zygmunt, Direktor der Grundschule Nr. 22, in Berlin
Rewizyta polskich artystek oraz Bożeny Skowronek, dyrektorki Ośrodka Kultury w Zabrzu Biskupicach i Jana Zygmunta, dyrektora Szkoły Podstawowej nr 22, w Berlinie

EINMISCHEN. Unter diesem Motto arbeitet die Heinrich-Böll-Stiftung als eine der sechs politischen Stiftungen in Deutschland. Sie versteht sich innerhalb der grünen politischen Grundströmung als reformpolitische Zukunftswerkstatt, die sich den Grundwerten Demokratie und Menschenrechte, Ökologie und Nachhaltigkeit, der Geschlechterdemokratie sowie der Gleichberechtigung kultureller und ethnischer Minderheiten verpflichtet weiß. Die Wertschätzung von Kunst und Kultur als eigenständige Sphären des Denkens und Handelns ist ihr ein besonderes Anliegen. Ihr Netzwerk umfasst auf nationaler Ebene 16 Landesstiftungen sowie auf internationaler Ebene Büros in 30 Ländern und 160 Projektpartner/innen in über 60 Ländern. „Einmischung ist die einzige Möglichkeit, realistisch zu bleiben.“ Heinrich Böll (1917-1985, Schriftsteller und Nobelpreisträger)

www.boell.de

WTRĄCAĆ SIĘ. Pod tym mottem działa Fundacja Heinricha Bölla jako jedna z sześciu politycznych fundacji w Niemczech. Fundacja definiuje się w ramach politycznie zielonego nurtu jako warsztat przyszłości propagujący alternatywne reformy, dla którego wyznacznikiem są podstawowe wartości, jak demokracja i prawa człowieka, ekologia i rozwój zrównoważony, polityka gender czy też równouprawnienie kulturowych i etnicznych mniejszości. Szczególnie istotnym celem pracy fundacji jest docenianie wartości kultury i sztuki jako samodzielne sfery myślenia i działania. Na sieć fundacyjną składa się w skali narodowej 16 fundacji w landach, a na szczelbu międzynarodowym biura w 30 państwach oraz 160 partnerów projektów w ponad 160 krajach. „Wtrącanie się to jedyna możliwość by pozostać realistycznym.“ Heinrich Böll (1917-1985, pisarz i noblista)

www.boell.de

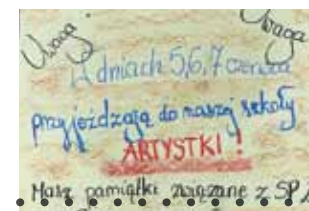
16.05.2013
Fachgespräch „Die drei schlesischen Utopien“, Heinrich-Böll-Stiftung, Berlin
Kolokwium „Trzy śląskie utopie“, Fundacja Heinricha Bölla, Berlin

Grußwort

Europa fängt nicht an seinen Küsten und seinen Grenzen an: Europa fängt mit und in uns an. Weil Europa in unseren Identitäten, unseren Lebensläufen und unseren Familiengeschichten lebt, ist Kunst die europäische Sprache, die wir alle verstehen. Die Künstlerinnen von SilesiaTopia beherrschen diese Sprache ausgezeichnet. In ihren Projekten spiegeln sich die geographischen, kulturellen und identitären Brechungen der europäischen Geschichte und Gegenwart; und insofern beschäftigen sie sich mit uns. Das Projekt SilesiaTopia will Grenzen überwinden, indem sie über eine Grenzregion offen und ehrlich spricht. Ist Silesia ein Thema, ein Topos oder vielleicht gar eine nie erreichbare, aber faszinierende Utopie, in der sich Kulturen, Länder und Identitäten vermischen, sich gegenseitig feiern, über einander trauern, sich an einander erinnern? Diese Fragen klingen abgehoben und abstrakt, sie sind aber ganz und gar real und politisch. Denn die Künstlerinnen sprechen mit ihren eigenen Mitteln das an, was die Politiker/innen mit ihren Konzepten nur schwer durchdringen: die Fragen nach unserem europäischen Zusammenhalt, nach Regional- und Grenzpolitiken der EU, nach Kultur- und Erinnerungsarbeit. Und so ist das kleine, aber feine Kollektiv von SilesiaTopia nicht mehr und nicht weniger ein kleines Stück Europa, das durch seine Kunstprojekte zu uns spricht.

05.-07.07.2013
Künstlerische Workshops in Zabrze-Biskupice
Warsztaty artystyczne w Zabrzu-Biskupicach

Słowo wstępne

Europa nie zaczyna się na swoich brzegach i swoich granicach: Europa zaczyna się z nami i w nas. Ponieważ Europa żyje w naszej tożsamości, w naszych biografiach czy też w naszych rodzinnych opowieściach, to właśnie sztuka jest tym europejskim językiem, który wszyscy rozumiemy. Artystki projektu SilesiaTopia władają nim doskonale. W ich projektach odzwierciedlają się geograficzne, kulturowe jak też tożsamościowe załamania europejskiej historii i współczesności; w tym sensie traktują one o nas samych. Projekt SilesiaTopia chce przełamać granice otwarcie i szczerze opowiadając o przygranicznym regionie. Czy Silesia to temat, topos czy może nawet nigdy nieosiągalna ale fascynująca utopia, w której różnorodne kultury, kraje i tożsamości się za sobą mieszają, wzajemnie się świętując, nawzajem się oplakując czy też siebie wspominając? Pytania te mogą brzmieć wyniośle i abstrakcyjnie, są jednak całkowicie powiązane z rzeczywistością i polityką. Artystki te bowiem dotykają swym językiem tego, czego politykom rzadko udaje się przeniknąć swymi koncepcjami: kwestie naszej europejskiej spójności, polityki regionalnej i pogranicza UE, kwestie pracy kulturalnej czy też kultury pamięci. W ten sposób mały ale żwawy kolektyw SilesiaTopia jest nie mniej nie więcej, niż niewielkim skrawkiem Europy, mówiącym do nas swą sztuką.

07.-22.09.2013
Ausstellung in der Galerie Rondo Sztuki in Kattowitz
Wystawa w Galerii Rondo Sztuki in Katowicach

Oberschlesien ist eine Region in Polen, die durch die Industrialisierung im 19. Jahrhundert und den Kommunismus im 20. Jahrhundert stark geprägt wurde. Heute sind es die vielfältigen Herausforderungen und Chancen des neuen gemeinsamen Europas, die auf die Region einwirken. Diese komplexe Geschichte, die außerdem zwei verheerende Weltkriege einschließt, hat nicht nur ihre Spuren in den offiziellen deutsch-polnischen Beziehungen hinterlassen, sondern auch in den Biografien der Menschen.

Die ehemalige Arbeitersiedlung Borsigwerk in Zabrze-Biskupice/Oberschlesien, ist als historischer „Ort der Erinnerung“ der Ausgangspunkt von SilesiaTopia. Über viele Jahrzehnte war Biskupice eines der wirtschaftlich wichtigsten Zentren der Kohle- und Stahlproduktion für Polen. Seit der Schließung der Hütten vor mehr als zehn Jahren ist die gesamte Region von Arbeitslosigkeit und Verarmung betroffen.

Aufgrund ihrer polnisch-schlesisch-deutschen Wurzeln und ihrer europäischen Ausrichtung entstand bei der Initiatorin des Projekts, der Berliner Künstlerin Karina Schönthaler Pośpiech, der Wunsch, ihrem Herkunftsort Zabrze-Biskupice etwas zurückgeben zu wollen. Für dieses Projekt lud sie weitere Künstlerinnen aus Deutschland und Polen ein, deren Biografie mit Schlesien – sei es Ober- oder Niederschlesien – direkt oder indirekt verwoben ist.

SilesiaTopia begann im Sommer 2012 mit Begegnungen in Zabrze. Im Mai 2013 kamen die Künstlerinnen von SilesiaTopia mit der Heinrich-Böll-Stiftung und den Projektpartnern zum Fachgespräch „Die drei schlesischen Utopien“ in Berlin zusammen. Im Juli 2013 fanden unter dem Motto „Visionen und Utopien für das europäische Haus in Schlesien“ verschiedene Aktivitäten statt: generationsübergreifende, biografisch ausgerichtete Workshops mit SchülerInnen und ihren Familien aus Zabrze-Biskupice sowie partizipative Kunstaktionen im öffentlichen Raum. Im September 2013 wurden die entstandenen Projekte und Arbeiten in der Galerie Rondo Sztuki in Kattowitz präsentiert. Anschließend trafen die Künstlerinnen erneut in der Heinrich-Böll-Stiftung zusammen. Ende Oktober 2014 erfolgt dort ein weiteres Fachgespräch zum Thema „Multikulturelle Identität und Diversity“. Für 2015 sind weitere Aktionen geplant, darunter eine Ausstellung in Berlin und Warschau.

Der prozesshafte und partizipatorische Charakter dieses Projekts lädt dazu ein, auf die verschlungenen oder verschütteten Wege zwischen Berlin und Schlesien sowie zwischen Deutschland und Polen aufmerksam zu werden und neue Betrachtungsweisen zu erschließen.

19.-24.11.2013
Fachgespräch „Visionen und Utopien für das europäische Haus in Schlesien“, Heinrich-Böll-Stiftung, Berlin
Kolokwium „Wizje i utopie europejskiego domu na Śląsku“, Fundacja Heinricha Bölla, Berlin

25.-29.10.2014
Fachgespräch „Multikulturelle Identität und Diversity“, Heinrich-Böll-Stiftung, Berlin
Kolokwium „Wielokulturowa tożsamość a różnorodność“, Fundacja Heinricha Bölla, Berlin

2015
Ausstellungen in Warschau und Berlin
Wystawy w Warszawie i w Berlinie

Górny Śląsk to region, na którym uprzemysłowienie 19. wieku oraz komunizm wieku 20. odcisnęły głębokie piętno. Dziś wywierają wpływ na ten region różnorodne wyzwania i szanse nowej wspólnej Europy. Ta zawiślana historia, zawierająca także dwie niszczycielskie wojny światowe, pozostawiła nie tylko ślady w oficjalnych stosunkach polsko-niemieckich ale przede wszystkim w ludzkich biografiach.

Byłe osiedle robotnicze Borsiga w Zabrze-Biskupicach na Górnym Śląsku jest jako historyczne „miejsce pamięci” punktem wyjściowym SilesiaTopii. Biskupice stanowiły przez dziesiątki lat jedno z najważniejszych ośrodków produkcji stali i wydobywania węgla w Polsce. Od zamknięcia hut przed ponad dziesięcioma laty cały region zubożał i jest dotknięty wysokim bezrobociem.

Karina Schönthaler Pośpiech, inicjatorka i dyrektorka artystyczna projektu SilesiaTopia ze swoją polsko-śląsko-niemiecką tożsamością oraz swą europejską orientacją podejmuje próbę ofiarowania czegoś swoim rodzinnym Zabrze-Biskupicach. Do tego projektu zaprosiła artystki z Polski i Niemiec, których biografie pośrednio czy też bezpośrednio splecione są ze Śląskiem, także z Dolnym Śląskiem.

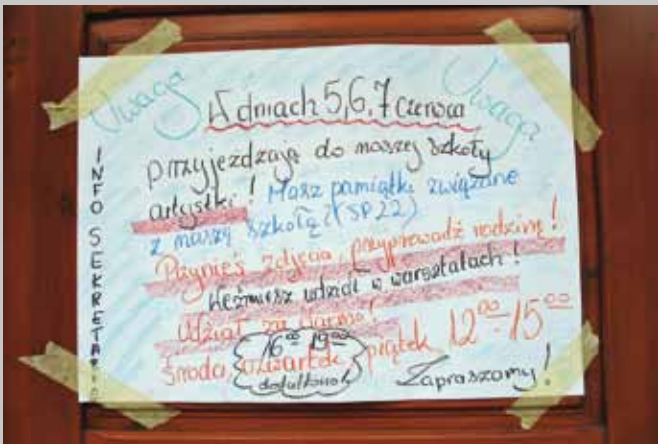
SilesiaTopia została zapoczątkowana latem 2012 r. spotkaniem w Zabrze. W maju 2013 r. artystki SilesiaTopii wzięły udział w kolokwium „Trzy śląskie utopie” z Fundacją Heinricha Bölla oraz partnerami projektu w Berlinie. W lipcu 2013 r. odbyły się różnorodne zajęcia pod mottem: „Wizje i utopie europejskiego domu na Śląsku”. W programie znalazły się ponadpokoleniowe biograficzne warsztaty z uczniami i ich rodzinami z Zabrze-Biskupic jak też partycypatywne akcje artystyczne w przestrzeni publicznej. Prace powstałe w ramach projektu zostały zaprezentowane we wrześniu 2013 r. w Galerie Rondo Sztuki w Katowicach. Następnie odbyło się spotkanie w Fundacji Heinricha Bölla, gdzie odbędzie się kolejne kolokwium o tematyce biograficznej „Wielokulturowa tożsamość a różnorodność” pod koniec października 2014 r.. Na rok 2015 planowane są dalsze działania, między innymi wystawa w Berlinie i w Warszawie.

Partycypatywny i zorientowany na proces charakter tego projektu ma na celu zwrócenie uwagi i inspirowanie nowego spojrzenia na zawiślę i zasypane drogi między Śląskiem a Berlinem, między Polską a Niemcami.

Von Schlesien nach Europa
Künstlerische Workshops in Zabrze-Biskupice
5. - 7. Juli 2013

Biografische Workshops, StreetArt, Fotografie, Cyanotypie, Performance, Gesang, Videotagebuch in der Grundschule Nr. 22, der ehemaligen Boxhalle und dem Kulturzentrum von Biskupice. Sieben Künstlerinnen des deutsch-polnischen Projekts SilesiaTopia führten jeweils ein Workshop-Projekt in Zabrze-Biskupice mit Kindern, Jugendlichen und Erwachsenen durch. Die Workshops wurden realisiert in Zusammenarbeit mit Bożena Skowronek, Kulturamtsleiterin von Zabrze-Biskupice und Jan Zygmunt, Direktor der Grundschule Nr. 22 und Andrzej Krotecki, Lehrer an der Grundschule Nr. 22.

Beteiligte Künstlerinnen:
georgia Krawiec, Warschau
Ute Lindner, Berlin
Joanna Nowicka, Kattowitz
Jani Pietsch, Berlin
Karina Schönthaler Pośpiech, Berlin
Kim Seligsohn, Berlin
Mona Tusz, Siemianowice Śląskie

JANI PIETSCH

Dokumentation der Workshops

Dokumentacja warsztatów

JOANNA NOWICKA

porträtierte in einem Klassenraum der Grundschule Nr. 22 Familien und einzelne Jugendliche aus Zabrze-Biskupice.

portretowała w jednej z klas Szkoły Podstawowej nr 22 całe rodziny oraz pojedynczych młodych ludzi z Zabrze-Biskupic.

Ze Śląska do Europy
Warsztaty artystyczne w Zabrzu Biskupicach
5. - 7. lipca 2013

Warsztaty biograficzne, street art, fotografia, cyjanotypia, performance, warsztaty wokalne oraz wideo-pamiętniki w dawnej arenie bokerskiej Szkoły Podstawowej nr 22 oraz w biskupickim Ośrodku Kultury. Siedem artystek polsko-niemieckiego projektu SilesiaTopia przeprowadziło warsztaty projektowe w Zabrzu Biskupicach dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Warsztaty zostały zrealizowane we współpracy z Bożeną Skowronek, dyrektorką Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu Biskupicach, z Janem Zygmuntem, dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 22 oraz z Andrzejem Kroteckim, nauczycielem w Szkole Podstawowej nr 22.

Artystki uczestniczące:
georgia Krawiec, Warszawa
Ute Lindner, Berlin
Joanna Nowicka, Katowice
Jani Pietsch, Berlin
Karina Schönthaler Pośpiech, Berlin
Kim Seligsohn, Berlin
Mona Tusz, Siemianowice Śląskie

KARINA SCHÖNTHALER POŚPIECH

leitete einen biografischen Workshop mit Schülern der Grundschule und des benachbarten Gymnasiums.

prowadziła warsztaty biograficzne z uczniami szkoły podstawowej i sąsiedniego gimnazjum.

KIM SELIGSOHN

Die Berliner Sängerin Kim Seligsohn erarbeitete mit 40 Kindern verschiedene deutsch-polnisch-hebräische Lieder und wurde dabei vom 74-jährigen Organisten Joachim Gburek begleitet und unterstützt.

Berlińska śpiewaczka Kim Seligsohn opracowała z czterdziestoma dziećmi różne niemiecko-polsko-hebrajskie pieśni i piosenki a wspierał i akompaniował jej przy tym 74. letni organista Joachim Gburek.

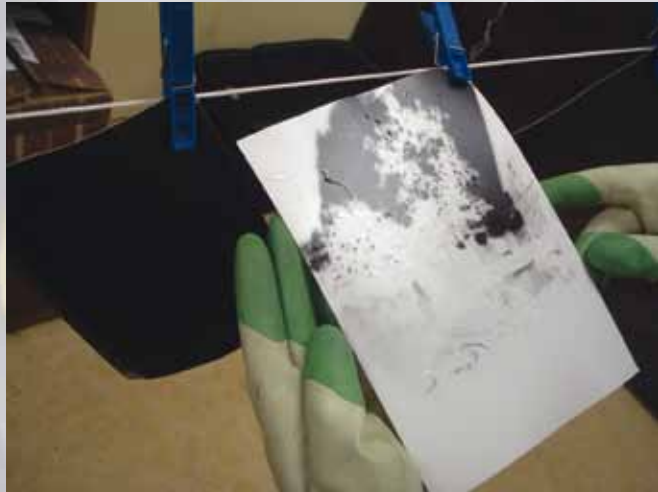

MONA TUSZ

leitete einen Workshop zur Erstellung von Murals in der Wohnsiedlung Borsigwerk.

przeprowadziła warsztaty tworzenia murali w dzielnicy mieszkalnej dawnej kopalni Borsiga.

GEORGIA KRAWIEC

führte eine gemischte Gruppe aus Erwachsenen und Jugendlichen in Theorie und Technik der Camera Obscura ein.

wprowadziła zróżnicowaną grupę dorosłych i młodzieży w teorię i technikę fotografii otwarkowej.

UTE LINDNER

führte eine Gruppe von Schülern in die alte fotografische Technik der Cyanotypie ein.

wprowadziła grupę uczniów w dawną technikę cyjanotypii.

Małgorzata Szandała

SilesiaTopia

„Was der Raum für die Gedächtniskunst, ist die Zeit für die Erinnerungskultur. Vielleicht darf man noch einen Schritt weitergehen: Wie die Gedächtniskunst zum Lernen, so gehört die Erinnerungskultur zum Planen und Hoffen, d. h. zur Ausbildung sozialer Sinn- und Zeithorizonte.“¹

Jan Assmann, Das kulturelle Gedächtnis

Zeit und Raum, Erinnerung und Identität werden als Begriffe im Allgemeinen mit Kontinuität und Einheitlichkeit verknüpft, sie offenbaren sich aber als aus verschiedenen Fragmenten zusammengesetztes Material. Kollektives Gedächtnis und persönliche Erinnerungen, mentale Landkarten und physisch gezogene Grenzen, nationale Identität und Heimat, die Muttersprache und die andere, die Fremdsprache... das Leben schlesischer Städte erscheint ein mehrfach gelebtes Leben zu sein. Das deutsch-polnische Künstlerinnenprojekt SilesiaTopia greift das komplexe Thema Identität auf; eine verflochtene (und verwickelte) Geschichte benachbarter Länder aus gemeinsamer, proeuropäischer Sicht.

Utopie, Heterotopie, Silesiatopia

Wenn wir über Identität sprechen, taucht unvermittelt die Frage nach der Sprache auf. Man muss nicht weit suchen: Der Name selbst klärt uns über den Problemkern des sog. Schlesierts und über das Ausmaß seiner Verwicklungen auf: Górny Śląsk [poln.] heißt auf [polnisch-]schlesisch Gůrny Ślůnsk, in tschechischer Sprache Horní Slezska, auf deutsch-schlesisch Oberschläsing und in deutscher Sprache Oberschlesien. Es ist die Sprache selbst, in der man auf den Fremden trifft.

Würde man weiter den Weg über die Sprache gehen, so verrät uns allein die Biografie von Horst Bienek viel, eines in Gleiwitz geborenen deutschen Schriftstellers. Er verlässt die Stadt 1945, als nach dem Krieg auf diesem Gebiet der Gebrauch der deutschen Sprache verboten wird. Eine Ironie des Schicksals ist es, als er 1951 von der NKWD unter dem Vorwurf der Agitation gegen die Kulturpolitik der DDR festgenommen wird. Schlesien besucht er erst vierzig Jahre später. Ähnlich ist es Janosch, eigentlich Horst Eckert, ergangen, geboren in Zabrze. Er wird nach dem Krieg nach Deutschland ausgesiedelt. Von sich selbst sagt er, er sei ein Schlesier.

Greift man das Foucaultsche² Konzept auf, können wir uns von der Versuchung leiten lassen, dass Schlesien einige Eigenschaften einer Heterotopie besitzt aufgrund seiner Uneinheitlichkeit, wegen der Koexistenz verschiedener Kulturen und Sprachen, angesichts der Bewältigung von Ängsten und Traumata, aufgrund der Vielschichtigkeit der Spuren in einem Raum. Nota bene wird die erste Ausstellung des Projekts SilesiaTopia im Rondo Sztuki präsentiert, also in unmittelbarer Nähe zum Denkmal der Schlesischen Aufstände (auf [polnisch-]schlesisch Dynkmal Ślůnskich Powstańcůw). Dieses Denkmal erinnert an die drei bewaffneten Aufstände der schlesischen Bevölkerung in den Jahren 1919-1921 gegen die deutsche Herrschaft. Aber dies war ein nur kurzer Ausschnitt aus unserer gemeinsamen Geschichte.

Małgorzata Szandała

SilesiaTopia

„Czas jest tym dla kultury pamięci, czym przestrzeń dla ars memoriae. Można nawet zaryzykować tezę, że tak jak sztuka pamięci jest niezwykłym elementem procesu uczenia się, tak kultura pamięci warunkuje nadzieję i wszelkie planowanie, czyli tworze-nie społecznych horyzontów sensu i czasu.“¹

Jan Assmann, Kultura pamięci

Czas i przestrzeń, pamięć i tożsamość – pojęcia na ogół wiązane z ciągłością i jednorodnością okazują się być materiałem splecionym z różnorodnych fragmentów. Pamięć zbiorowa i własne wspomnienia, mapa mentalna i fizycznie wyznaczone granice, tożsamość narodowa i „małe ojczyzny”, język ojczysty i ten drugi – język obcy... życie śląskich miast okazuje się być życiem wielokrotnym.

Polsko-niemiecki projekt artystyczny SilesiaTopia podejmuje skomplikowany temat tożsamości; splecionej (i splątanej) historii sąsiadujących krajów postrzeganej ze wspólnej, proeuropejskiej perspektywy.

Utopia, heterotopia, Silesiatopia

Gdy mówimy o tożsamości zaraz pojawia się kwestia języka. Nie trzeba szukać daleko: chociażby już sama nazwa wyjaśnia nam sedno problemu tzw. śląskości i stopień jego komplikacji: Górny Śląsk to to samo, co śl. Gůrny Ślůnsk, czes. Horní Slezska, śl-niem. Oberschläsing, niem. Oberschlesien. To tu, w języku, następuje spotkanie z Innym.

Idąc dalej językowym tropem: jak wiele ujawnia sama biografia Horsta Bienka, niemieckiego pisarza urodzonego w Gliwicach. Opuszcza je w 1945, gdy po wojnie zabroniono na tych terenach używać języka niemieckiego. Jak na ironię w 1951 zostaje aresztowany przez NKWD pod zarzutem działania przeciwko polityce kulturalnej NRD. Odwiedza Śląsk dopiero czterdzieści lat później. Podobnie Janosz, a właściwie Horst Eckert, urodzony w Zabrze, zostaje wysiedlony po wojnie do Niemiec. Choć pisze wyłącznie po niemiecku, mówi, że jest Ślązakiem.

Sięgając do koncepcji Foucault², możemy pokusić się o stwierdzenie, że Śląsk ma pewne cechy heterotopii, ze względu na niejednorodność, współistnienie różnych kultur i języków, wypieranie lęków i traum, nawarstwienie historycznych śladów w jednej przestrzeni. Nota bene, pierwsza wystawa projektu SilesiaTopia odbywa się w Rondzie Sztuki, a więc w bliskim sąsiedztwie pomnika Powstańców Śląskich (po śląsku to: Dynkmal Ślůnskich Powstańcůw). Pomnik ten upamiętnia trzy zbrojne powstania ludności śląskiej w latach 1919-1921 przeciwko władzom niemieckim. A to tylko krótki wycinek z naszej wspólnej historii...

Czy da się na Śląsku zrealizować utopię? Idyllę, na łonie której wszyscy współżyją bezkonfliktowo, skąd nie trzeba emigrować za chlebem, porzucając swoich bliskich? Na to pytanie nie próbujemy odpowiedzieć. Jednak dzięki działaniom artystycznym, za których sprawą odczarowuje się demony przeszłości, pracuje traumy, porusza tematy trudne i bolesne z historii dalszej, jak i tej z wczorajszego dnia, pojawia się szansa na zbu-

Kann man in Schlesien eine Utopie wahr werden lassen? Eine Idylle, in der alle miteinander konfliktfrei leben, aus der man nicht auswandern muss, um sein Brot zu verdienen, in der man die Nächsten nicht verlassen muss? Auf diese Frage wollen wir gar nicht erst versuchen zu antworten. Gerade die Kunst in ihrer angewandten Form ist es, mit deren Hilfe man die Dämonen der Vergangenheit entzaubern kann, um unsere Traumata überwinden zu können. Mit ihrer Hilfe lassen sich schwierige und schmerzhaftes Geschichtsthemen berühren, sowohl die weit vergangenen als auch die vom gestrigen Tag. So wird die Chance aufgezeigt, eine neue Perspektive zu bilden. Gerade dank dessen, so schreibt der deutsche Archäologe Jan Assmann, können wir das kulturelle Gedächtnis formen. Für diesen außergewöhnlichen Raum, ausgeschnitten irgendwo mitten in Europa, können wir neue gesellschaftliche Sinnhorizonte aufzeigen.

Modalität und die Veränderbarkeit der Grenzen

Assmanns Zitat folgend: die Vergangenheitskonzeption, die man eine „gesellschaftlich-konstruktivistische“ nennen könnte, ist eine „gesellschaftliche Konstruktion, die von dem Sinnbedarf und dem Bezugsrahmen der einzelnen Gegenwarten gebildet wird. Geschichte ist nicht ein Produkt der Natur, sondern der Kultur.“³

Deshalb sind solche Unternehmungen wie das von Karina Schönthaler-Pośpiech initiierte Projekt SilesiaTopia so bedeutend. Das was wir, jeder für sich, in unserer Erinnerung beherbergen, unser Bewusstsein, bildet echte Grenzen.

Der Fall Schlesien zeigt uns, dass die Veränderbarkeit der Grenzen eine wörtliche ist – im historischen Sinne; mental zeigen wir selbst Grenzen auf, deshalb sind sie auch veränderbar. Und so sollten wir uns an diese zweite Veränderbarkeit halten! Rufen wir heute die in Polen verbrachte Kindheit in Erinnerung wieder auf, wie es in einigen Projekten der SilesiaTopia-Künstlerinnen geschieht, so wird die Heimeligkeit nicht einem einzigen Raum zugeschrieben. Stattdessen breiten sich hier die Grenzen über den geografischen und politischen aus. Ganz gleich ob es gerade Zabrze, Berlin oder Kattowitz ist.

1 Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka pod redakcją Magdaleny Syriusz-Wolskiej. [Das kollektive und kulturelle Gedächtnis. Die deutsche Gegenwartsperspektive unter der Redaktion von Magdalena Syriusz-Wolska.] Wydawnicwo Universitas, Krakau 2009; Jan Assmann: Kultura pamięci. [Das kulturelle Gedächtnis.], S. 66.

2 Michel Foucault, Des espaces autres. Hétérotopies, 1967.

3 Jan Assmann: Kultura pamięci. [Das kulturelle Gedächtnis.], S. 79.

[] Anm. des Übersetzers

dowanie nowej perspektywy. Dzięki temu właśnie, jak pisze niemiecki archeolog Jan Assmann, możemy tworzyć kulturę pamięci. Możemy wyznaczać nowe społeczne horyzonty sensu dla tej wyjątkowej przestrzeni wyciętej gdzieś w środku Europy.

Modalność i zmienność granic

Cytując dalej Jana Assmana: koncepcja przeszłości, którą można by nazwać „społeczno-konstruktivistyczną” to „konstrukcja społeczna, kształtowana przez potrzebę sensu oraz ramy odniesień dla poszczególnych teraźniejszości. Przeszłość nie jest produktem natury, lecz kultury”³.

Dlatego tak ważne są działania jak projekt zainicjowany przez Karinę Schönthaler-Pośpiech. To co mamy w naszej jednostkowej pamięci, nasza świadomość buduje prawdziwe granice. W przypadku Śląska można powiedzieć, że zmienność granic jest tutaj dosłowna – w sensie historycznym; mentalnie granice wyznaczamy sami, dlatego również są zmienne. I tej drugiej zmienności się trzymajmy! Gdy dziś przywołujemy czas dzieciństwa spędzonego w Polsce, jak ma to miejsce w projektach artystek SilesiiTopii, swojskość przestaje być przypisana jednej przestrzeni. Zamiast tego rozciąga swoje granice ponad politycznymi i geograficznymi. Nie ważne czy jest to akurat Zabrze, Berlin czy Katowice.

1 Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka pod redakcją Magdaleny Syriusz-Wolskiej, Wydawnicwo Universitas, Kraków 2009; Jan Assmann: Kultura pamięci s. 66

2 Michel Foucault, Des espaces autres. Hétérotopies, 1967

3 Jan Assmann: Kultura pamięci s. 79

Area

2013, Bausatz, Aluminiumfelder à 1 x 1 m (Rollenmaterial) und Hölzer à 2 m, Maße und Anordnung variabel

Aus dem Prozess des Legens, des Beschwerens, der Überwindung von Materialspannungen und Widerständen resultiert eine kompositorische Anordnung von Flächen und Linien, eine besondere Zone im Ausstellungsraum. Der Besucher erfährt in seiner eigenen Bewegung unmittelbar die Annäherung an ein aufgeladenes Terrain.

Area, 2013

2013, zestaw, aluminium à 1 x 1 m (materiał z rolki) i drewno à 2 m, wymiary i układ zmienny

Wynikiem procesu układania, obciążania, pokonywania naprężeń i oporów materiału jest układ kompozycyjny powierzchni i linii – szczególna strefa w przestrzeni ekspozycyjnej. Poruszając się w niej odbiorca doświadcza bezpośredniego zbliżenia do naładowanego własnym ruchem obszaru.

Hommage à Huta Zabrze

2013, Acryl / Graphit

Beim Zusammenfügen meiner fotografischen Einzelteile von „Huta Zabrze“ entstand für mich ein einziger großer Raumkörper als plastisches Stück Industrie-Geschichte von Zabrze und Umgebung. Die daraus resultierende 8-teilige Bildinstallation ist als „Hommage“ zu verstehen und richtet sich vor allem an die Menschen, deren Schicksal sich mit „Huta Zabrze“ auf mir größtenteils unbekannte Weise verbindet.

Die Hommage ist besonders für diejenigen, die nach dem Überfall Polens durch das Deutsche Reich als Zwangsarbeiter/innen in die oberschlesschen Hütten verschleppt wurden. Nur wenige von ihnen haben überlebt.

Hommage à Huta Zabrze

2013, akryl / grafit

Z procesu łączenia pojedynczych części moich zdjęć Huty Zabrze wyrosła jedna, wielka bryła, tworząca swego rodzaju plastyczny element historii przemysłowej Zabrze i jego okolic. Powstała z niej ośmioczęściowa instalacja fotograficzna należy rozumieć jako „hommage“, skierowany przede wszystkim do osób, których los w nieznanym mi sposób spleciony jest z Huta Zabrze.

Panorama śródmiejskiego kompleksu hutniczego wywołuje we mnie rozliczne pytania o historię tego miejsca.

bescheren? Wird Parklandschaft, Wohn-Büro- oder gar Kulturraum entstehen? Kaum
n, dass diese Brache langfristig den Kräften der Natur überlassen wird. *bleibt.*

*Dunkel
la -
Arbeitstitel
teiligen Bildinstallation
Doris
13/05/2013*

GEORGIA KRAWIEC

Dichotomie der Nester

2013, Installation [stereoskopische Lochkamerafotografien auf Silberpapier, Stereoskope]

Schlesische Porträts von dieser und nicht von dieser Welt. Fotografien schlesischer Geschwister in ihrer häuslichen Umgebung, die durch massenhafte Emigration in die BRD getrennt wurden, aufgenommen mit einer Lochkamera. Die Entwicklung führte zu einschneidender Trennung von Familien, deren Mitglieder sich in unterschiedlichen Kulturen und Sprachgebieten, unterschiedlichen politischen Systemen und Staaten wiederfanden.

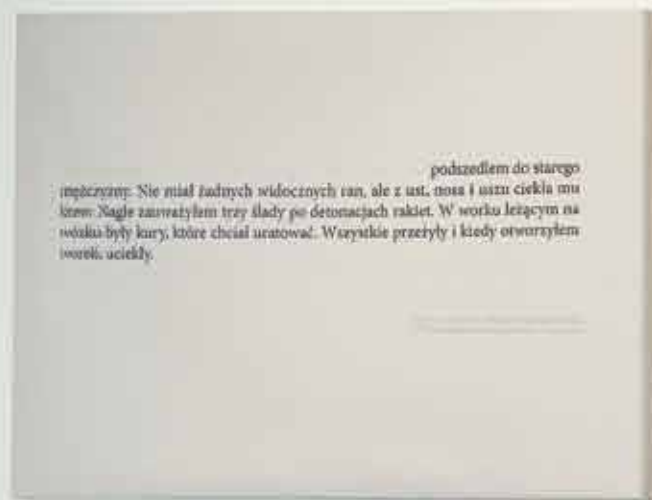
Dychotomia gniazd. Śląskie portrety z tej i nie z tej ziemi

2013, instalacja: fotografie otworkowe stereoskopowe na papierze srebrnym, stereoskopy

Fotografie śląskich rodzeństw rozdzielonych falą masowej emigracji do RFN; zarejestrowane w ich domowym otoczeniu za pomocą aparatu otworkowego. Sytuacja ekonomiczna doprowadziła do drastycznego podziału rodzin, którego członkowie znaleźli się w różnych kulturach i obszarach językowych, w różnych politycznych systemach i państwach.

KASIA KUJAWSKA-MURPHY

Identität

2013, Video, Fotografie

Die Sprache bestimmt unsere Identität. Trotz offener Grenzen in Europa schaffen wir sie – die mentalen Grenzen – selbst. Die Freizügigkeit ist für mich ein Sinnbild der Freiheit.

Tożsamość

2013, video, fotografia

Język wyznacza naszą tożsamość. Pomimo wolnych granic w Europie tworzymy je sami – granice mentalne. Swoboda przemieszczania się jest w moim przekonaniu symbolem wolności.

Bin ich noch in meinem Haus

2013, Fotocollage, Cyanotypie auf
Leinen, 250 x 480 cm

Eine Reise in die eigene Familiengeschichte ins Riesengebirge. Die letzten Worte Gerhard Hauptmanns stellen die Frage nach der Identität. Wo und wer bin ich? Diesen in Agonie gesprochenen Worten mutet zugleich etwas Reales wie auch (Alb-)Traumhaftes an.

Jestem jeszcze w swoim domu

2013, fotokolaż, cyjanotypia na lnie,
250 x 480 cm

Przedstawiam podróż w Karkonosze – w historię własnej rodziny. Ostatnie słowa Gerharda Hauptmanna są pytaniem o tożsamość. Gdzie i kim jestem? Te wypowiedziane w agonii słowa zdają się nieść w sobie coś realnego, a zarazem coś z wizji sennej (koszmaru).

KATARZYNA ŁYSZKOWSKA

Południca/Połednica/Pschespolnitza

2013, Installation, Video

Angst vor Unerklärbarem ist eine gemeinsame Empfindung aller Menschen. Die Verkörperung dieser Angst ist die böse Hexe Pschespolnitza, die sich in der Sagenwelt die Kinder holt. Ihr gebe ich die Schuld für die geraubte Identität von 220.000 Kindern im Rahmen des Lebensborn- Programms. Da ich keine logische Erklärung für diese Tragödie finden kann, flüchte ich mich in eine mythische Projektion.

Południca/Połednica/Pschespolnitza

2013, instalacja, video

Strach przed niewytłumaczalnym jest wspólnym doznaniem wszystkich. Uosobieniem tego jest obecna w wierzeniach Południca – wiedźma porywająca dzieci. Ją właśnie obarczam odpowiedzialnością za zatarcie tożsamości 220.000 dzieci w ramach programu Lebensborn. Nie znajdując logicznego wytłumaczenia tej tragedii, uciekam w mityczną projekcję.

Durchdringen

2013, Fotografie / Fotomontage

Biskupice, der älteste Stadtteil von Zabrze, erscheint als Ort mit einer interessanten und bewegten Geschichte; man kann ihn als eine Art Labor verstehen, in dem schlesische, deutsche und polnische Einflüsse aufeinanderprallen. Porträts von Eltern mit ihren Kindern, eingelassen in Fotografien des Ortes, der Architektur der Borsigwerk-Siedlung, symbolisieren das Einander-Durchdringen von Vergangenheit und Gegenwart, Raum und Mensch, Geheimnis und Realität.

Przenikanie

2013, fotografia / fotomontaż

Biskupice, najstarsza dzielnica Zabrze, jawią się jako miejsce o ciekawej i burzliwej historii. Można je pojmować jako pewnego rodzaju laboratorium, w którym ścierają się wpływy śląskie, niemieckie, polskie. Portrety rodziców z dziećmi osadzone w fotografiach miejsca – architektury Osiedla Borsiga – symbolizują wzajemne przenikanie historii i teraźniejszości, przestrzeni i ludzi, tajemnicy i rzeczywistości.

Kinderheim in Zabrze – Wandelidentitäten / Wandlungsidentitäten / Wechselidentitäten

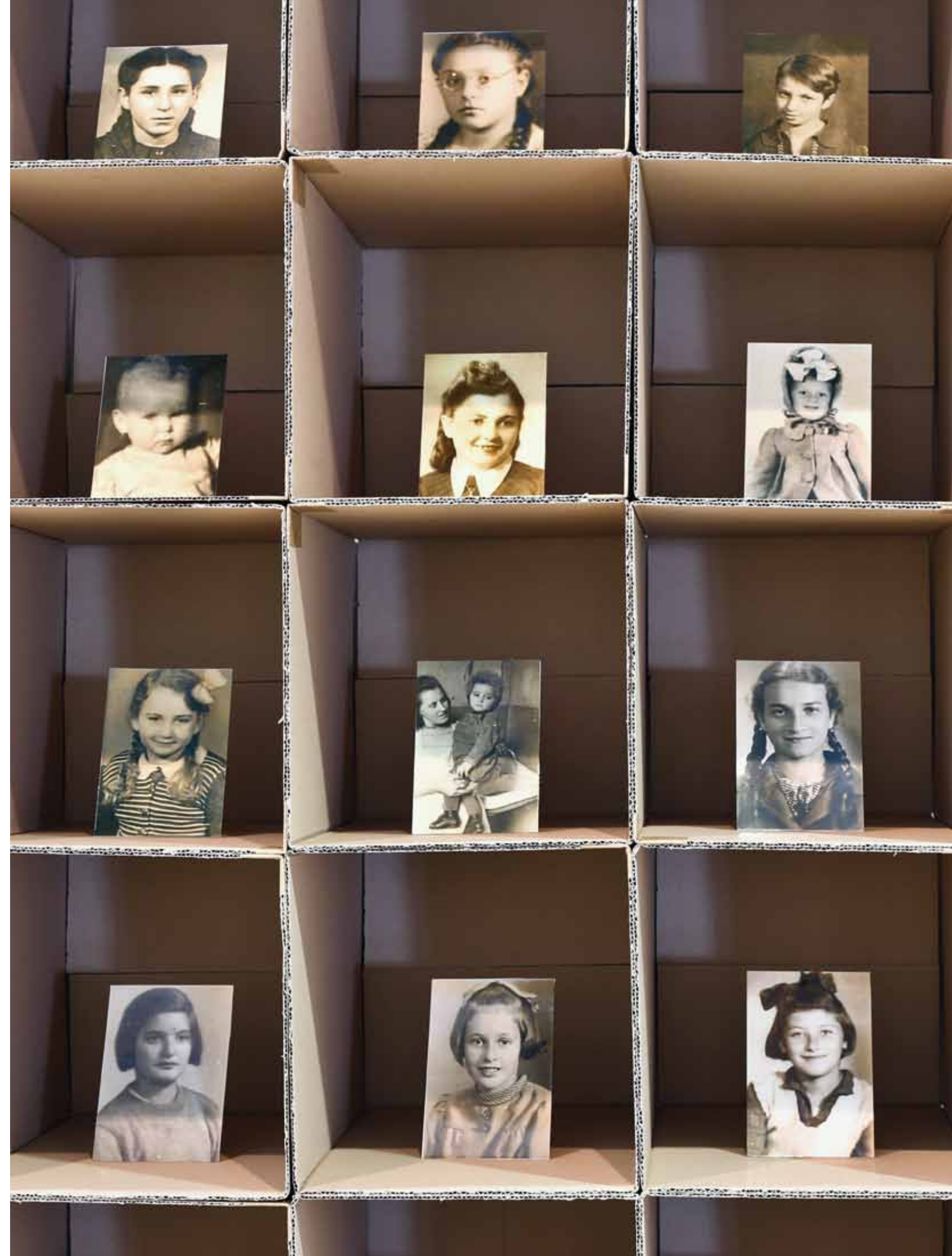
2013, Installation aus Fotoporträts, Pappkartons und Videointerviews

Ein Fotoalbum, gefunden in einem Archiv ehemaliger Ghetto-kämpfer in Israel, ist der Ausgangspunkt für die Installation aus 196 Fotoporträts, Pappkartons und Videointerviews. Jüdisch-polnische Kinder überlebten den Holocaust, weil christliche Polen sie vor den Deutschen versteckten. Drei Kinder, die heute in Israel leben, berichten von ihrem Überleben in Polen. Das jüdische Kinderheim in der ulica Karłowicza 10 in Zabrze existierte von 1945-1949.

Dom Dziecka w Zabrzu – zmienne tożsamości

2013, instalacja z portretów zdjęciowych, pudełek tekturowych oraz videowiadów

Album ze zdjęciami znaleziony w izraelskim archiwum byłych powstańców z getta stanowi punkt wyjścia dla instalacji stworzonej z 196 portretów zdjęciowych, pudełek tekturowych i videowiadów. Polskie dzieci żydowskiego pochodzenia ocalały z Holocaustu, dzięki temu, że chrześcijańscy Polacy ukryli je przed Niemcami. Troje z tych dzieci, mieszkających obecnie w Izraelu, opowiada o tamtejszych przeżyciach w Polsce. Żydowski Dom Dziecka przy ulicy Karłowicza 10 w Zabrzu istniał w latach 1945-1949.

Gebettet auf Rosen.
Deutsch-polnisches National- und Familiengedächtnis.

2013, Installation, Fotocollage auf Papier und Polyesterfolie
auf 12 Bändern

Ich verbinde Abschnitte aus meiner und jener Geschichte auf zweiseitigen Bändern, deren Anordnung durch Stonehenge inspiriert wurde. Ausgewählte historische Fotografien der deutsch-polnischen Familien- und Landesgeschichte zeigen die unterschiedlichen Schichten der Blüten- und Dornenzeiten, in die ich hinein gebettet wurde. Diese Aura wird im inneren und äußeren Kreis erfahrbar entsprechend der persönlichen und öffentlichen Biografie.

Pościelona na różach. Polsko-niemiecka pamięć narodowa i rodzinna

2013, instalacja, fotokolaż na papierze i folii poliestrowej na 12 pasmach

Łączę fragmenty mojej i tamtej historii w postaci instalacji z dwustronnych pasm, inspirując się formą Stonehenge. Wybrane historyczne zdjęcia polsko-niemieckich rodzin i wydarzeń historycznych obu krajów ukazują różne warstwy: okresy rozkwitu oraz ciernistych lat, które dotyczą również mnie samej. Odbiorca doświadcza ich aury w wewnętrznym i zewnętrznym kręgu instalacji, odbierając je poprzez pryzmat swej własnej biografii.

MONA TUSZ

Ich sehe durch Laura

2013, Wandmalerei, Film, Fotografie

Meine Ferien in der Borsigwerk-Siedlung dauerten einen Monat lang. Beim Malen von Wandmalereien, womit ich die Zeit verbrachte, habe ich – im ständigen Kontakt mit den Bewohnern – mit einem Amateurfilm das Leben des Stadtteils dokumentiert. Im Projekt berücksichtige ich auch andere Orte, für die ebenfalls eine postindustrielle Lücke kennzeichnend ist. Diese Lücke möchte ich ausfüllen.

Widzę przez Laure

2013, mural, film, fotografia

Moje wakacje na Borsigu trwały miesiąc. Czas spędzałam na malowaniu murali, a przy okazji, z drabiny, amatorsko filmowałam sceny z życia dzielnicy, pozostając w łączności z mieszkańcami. Do projektu włączyłam także inne miejsca, których wspólnym elementem jest poprzemysłowa wyrwa, którą pragnę zamalować.

BIOGRAFIEN

Claudia Hajek
*1967 in Bielefeld, lebt und arbeitet in Potsdam
Claudia Hajek baut Rauminstallationen und Objekte. Studium der Bildenden Kunst an der HDK Berlin (jetzt UdK) und an der Kunstakademie Budapest.
www.claudiahajek.de

Doris Hinzen-Röhrig
*1951 in Saarbrücken, lebt und arbeitet in Berlin
Sie arbeitet im Bereich Malerei, Zeichnung, Installation. Studium Grafik-Design, Kunstgeschichte/Soziologie, Experimentelle Zeichnung.
www.dorishinzen-roehrig.com

georgia Krawiec
*1972 in Kędzierzyn-Koźle, lebt und arbeitet in Warschau und in Berlin. Freischaffende Künstlerin mit dem Schwerpunkt Lochkamerafotografie und analoge Bildmanipulation; in ihren Projekten problematisiert sie die nationale Identität, reist ins Unterbewusste oder stellt die Überwachung des öffentlichen Raums in Frage.
www.georgiakrawiec.net

Kasia Kujawska-Murphy
*1970 in Piła, lebt und arbeitet in Posen und London
Sie arbeitet mit unterschiedlichen Techniken von der Installationskunst über Video bis zur Zeichnung und Malerei; in ihrer künstlerischen Arbeit beschäftigt sie sich vor allem mit Zeit und Raum, mit psychologischen Aspekten des Sehens und der Wahrnehmung, diesen Fragen ordnet sie die eingesetzten Medien unter. Sie ist als Kuratorin von zahlreichen internationalen Ausstellungen in Polen und Japan und als Assistentin an der Kunstuniversität in Posen tätig.
www.kujawska-murphy.com

Ute Lindner
*1968 in Arnsberg, lebt und arbeitet in Berlin
Freischaffende Künstlerin mit Schwerpunkt Fotografie, vertreten in internationalen Sammlungen und Museen, darunter unter anderem Kunsthalle Bremen, National Museum of Art, Osaka, Norton Museum of Fine Arts, Miami, Deutsche Botschaft, Peking.
www.utelindner.de

Katarzyna Łyszkowska
*1981, wohnt in Olsztyn, arbeitet in Toruń
In ihren Projekten interpretiert die Künstlerin die gesellschaftlich verfestigten Mechanismen neu, indem sie ihnen eine Form von künstlerischen Bilderrätseln verleiht.
www.kasialyszkowska.blogspot.de

Joanna Nowicka
*1977 lebt und arbeitet in Kattowitz
Berufsfotografin/Fotoreporterin, Mitglied des Bundes der Polnischen Kunstfotografen.
www.joannanowicka.com

Jani Pietsch
*1947 in Oberharz, lebt und arbeitet in Berlin
Als Politikwissenschaftlerin und Historikerin (M.A., 1971), als Autorin und bildende Künstlerin (Autodidaktin) geht es Jani Pietsch um das Aufdecken verschütteter Erinnerungen und Tabus.
www.janipietsch.de

Karina Schönthaler Pośpiech
*1961 in Zabrze, lebt und arbeitet in Berlin
Die Künstlerin befasst sich mit multimedialen Biografie-Porträts im Raum. Studium der Architektur UDK, Philosophie und Kunstgeschichte FU Berlin.
www.unisono-art.de

Kim Seligsohn
*1965 in Bremen geboren, lebt und arbeitet als freischaffende Sängerin in Berlin
Ballettunterricht bei Johann Kresnik, Gesangsstudium bei Prof. Kurt Moll und Hans Sotin, wirkte in verschiedenen Theaterproduktionen mit und übernahm diverse Rollen in Film- und Fernsehproduktionen. Sie komponierte Filmmusik und Hörspielmusik für das Deutschlandradio und initiierte die Konzertreihe „Musik trifft sich“ im Teehaus Berlin.
www.hymne-an-die-namen.de

Mona Tusz
* in Kattowitz, wohnt in Siemianowice Śląskie, arbeitet meistens in Schlesien
Malerin, mit Schwerpunkt Straßenmalerei; Organisatorin von esoterischen Reisen in die Welt des Geistes und der Emotionen mit ihrem Reichtum an Oberflächen und Strukturen, Triebkräften, Ungeheuern und Schwerelosigkeitszuständen. Gelegentlich streift sie die Grenze zur Karikatur, Groteske und zum Märchen.
www.monatusz.art.pl

BIOGRAFIE

Claudia Hajek
*1967 in Bielefeld, wohnt und arbeitet in Poczdamie
Tvorzy instalacje przestrzenne i obiekty.
Studia: Sztuki Piękne na HDK w Berlinie (obecny UdK) oraz na Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie.
www.claudiahajek.de

Doris Hinzen-Röhrig
*1951 in Saarbrücken, mieszka i pracuje w Berlinie
Zajmuje się malarstwem i rysunkiem, tworzy instalacje. Studiowała grafikę użytkową, historię sztuki, socjologię oraz rysunek eksperymentalny.
www.dorishinzen-roehrig.com

georgia Krawiec
*1972 w Kędzierzynie-Koźlu, mieszka i pracuje w Warszawie i w Berlinie
Artystka niezależna, zajmuje się przede wszystkim fotografią otworkową oraz technikami analogowej manipulacji obrazu. W swoich projektach analizuje problematykę tożsamości narodowej, odbywa podróże w podświadomość czy też kwestionuje współczesny monitoring przestrzeni publicznej.
www.georgiakrawiec.net

Kasia Kujawska-Murphy
*1970 w Pile, mieszka i pracuje w Poznaniu i Londynie
Zajmuje się sztuką instalacji, video, rysunkiem, malarstwem, a przede wszystkim jednak przestrzenią i czasem. Rozważa w swej twórczości psychologiczne aspekty widzenia i dostrzegania; tym zagadnieniom podporządkowuje media, którymi się posługuje. Jest kuratorem wielu międzynarodowych wystaw w Polsce i Japonii; pracuje jako adiunkt na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.
www.kujawska-murphy.com

Ute Lindner
*1968 w Arnsberg, mieszka i pracuje w Berlinie
Artystka niezależna, zajmuje się głównie fotografią. Jej prace znajdują się w międzynarodowych kolekcjach i muzeach, m. in. w Kunsthalle w Bremie, w National Museum of Art w Osace, Norton Museum of Fine Arts w Miami, Ambasadzie Niemiec w Pekinie.
www.utelindner.de

Katarzyna Łyszkowska
*1981, mieszka w Olsztynie, pracuje w Toruniu
W projektach reinterpretuje utrwalone społecznie mechanizmy, nadając im formę swoistych art-rebusów.
www.kasialyszkowska.blogspot.de

Joanna Nowicka
*1977 mieszka i pracuje w Katowicach
Zawodowy fotograf / fotoreporter, członek Związku Polskich Artystów Fotografików
www.joannanowicka.com

Jani Pietsch
*1947 w Oberharz, mieszka i pracuje w Berlinie
Absolwentka nauk politycznych i historii (magisterium 1971); autorka i artystka plastyk (autodydaktyk). Celem jej twórczości jest odkrywanie zasypanych wspomnień i tematów tabu.
www.janipietsch.de

Karina Schönthaler Pośpiech
*1961 w Zabrze, mieszka i pracuje w Berlinie
Zajmuje się multimedialnym portretem biografii w przestrzeni. Studia architektury na UDK, filozofii i historii sztuki na FU w Berlinie.
www.unisono-art.de

Kim Seligsohn
* 1965 w Bremie, mieszka i pracuje jako śpiewaczka niezależna w Berlinie
Nauka baletu u Johanna Kresnika, studia śpiewu u prof. Kurta Molla i Hansa Sotina, działała w różnych produkcjach teatralnych oraz grała rozmaite role w produkcjach filmów wielkiego ekranu oraz w filmach telewizyjnych. Jest kompozytorką muzyki filmowej i słuchowiskowej dla niemieckiego radia publicznego Deutschlandradio. Zainicjowała serię koncertów „Muzyka się spotyka” w berlińskiej herbaciarni Teehaus.
www.hymne-an-die-namen.de

Mona Tusz
* w Katowicach, mieszka w Siemianowicach Śląskich, pracuje najczęściej na terenie Śląska.
Malarka, przede wszystkim uliczna; organizatorka ezoterycznych podróży do świata ducha i emocji, obfitującego w faktury i struktury, siły sprawcze, stwory i stany nieważkości. Czasem ociera się o karykaturę, groteskę i bajkę.
www.monatusz.art.pl

Dieser Katalog erscheint in Zusammenarbeit mit der Heinrich-Böll-Stiftung.
Niniejszy katalog ukazuje się we współpracy z Fundacją Heinricha Bölla.

Herausgeber / Wydawca: SilesiaTopia, www.silesiatopia.de

Projektleiterin / Manager projektu: Karina Schönthaler Pośpiech, unisono art, Berlin, www.unisono-art.de

Kuratorin der Ausstellung in der Galerie Rondo Sztuki in Kattowitz / Kuratorka wystawy w Galerii Rondo Sztuki w Katowicach:

Małgorzata Szandała

Projektträger / Projekt jest realizowany pod skrzydłami: Bildungswerk Berlin der Heinrich-Böll-Stiftung, www.bildungswerk-boell.de

Wir danken allen beteiligten Künstlerinnen und allen Künstlerinnen, die das Projekt anfänglich oder zeitweilig begleitet haben:

Dankujemy wszystkim artystkom, biorącym udział w projekcie oraz tym artystkom, które od początku lub czasowo uczestniczyły w projekcie:

Kata Adamek, Claudia Hajek, Doris Hinzen-Röhrig, georgia Krawiec, Kasia Kujawska-Murphy, Ola Kujawska, Kristina Leko,

Ute Lindner, Katarzyna Łyszkowska, Sabine Mayer-Wallmann, Joanna Nowicka, Sabine Ostermann, Jani Pietsch,

Karina Schönthaler Pośpiech, Kim Seligsohn, Peggy Sylopp, Mona Tusz, Edyta Wolska, Sabine Würich.

Herzlichen Dank an alle UnterstützerInnen dieses Projekts, ganz besonders an /

Serdeczne podziękowania kierujemy do wszystkich wspierających ten projekt, w szczególności do:

Helmut Adamaschek ehemal. Geschäftsführer des Bildungswerks Berlin der Heinrich-Böll-Stiftung / były dyrektor naczelny Bildungswerk Berlin Fundacja Heinricha Bölla

Adrian Chorębała Leiter der Galerie Rondo Sztuki, Kattowitz / Rondo Sztuki Kierownik Galerii, Katowice

Andrzej Krotecki Lehrer der Grundschule Nr. 22 in Zabrze-Biskupice / nauczyciel w Szkole Podstawowej nr 22 w Zabrzu-Biskupicach

Ola Kujawska Künstlerin und Grafikerin / artystka i graficzka

Sergey Lagodinsky Heinrich-Böll-Stiftung, Leiter des Referats EU/Nordamerika / Fundacja Heinricha Bölla, kierownik referatu ds. UE/Ameryka Północna, Berlin

Sigrid Lukoschus Heinrich-Böll-Stiftung, Projektmanagement Referat EU/Nordamerika / Fundacja Heinricha Bölla, manager projektu referat ds. UE/Ameryki Północnej Berlin

Łukasz Malina Journalist / dziennikarz, Kochan Biskupice

Małgorzata Mańka-Szulik Bürgermeisterin der Stadt Zabrze / Prezydent Miasta Zabrze

Dr. Jolanta Miskowiec Vize-Direktorin des Polnischen Instituts, Berlin / zastępca dyrektora, Polski Instytut Berlin

Marian Oslislo ehemaliger Rektor der Kunsthochschule ASP in Kattowitz / były rektor ASP Katowice

Jani Pietsch Künstlerin und Lektorin / artystka i lektorka

Christian Schreyer Vorstand DB Schenker Rail Polska S.A. / członek zarządu DB Schenker Rail Polska S.A.

Bożena Skowronek Leiterin des Kulturzentrums in Zabrze-Biskupice / dyrektorka Ośrodka Kultury w Zabrzu Biskupicach

Anna Solecka-Bacia Vorsitzende des Ausschusses für Kultur und Kulturerbe / przewodnicząca Komisji Kultury i Dziedzictwa

Małgorzata Szandała Bildende Künstlerin, Kuratorin / Artystka, kurator

Wolfgang Templin ehemal. Leiter Heinrich-Böll-Stiftung, Warschau / były dyrektor Fundacji Heinricha Bölla w Warszawie

Jan Zygmunt Direktor der Grundschule Nr. 22 in Zabrze-Biskupice / dyrektor Szkoły Podstawowej nr 22 w Zabrzu-Biskupicach

Wir danken folgenden Institutionen für die gute Zusammenarbeit / Dziękujemy następującym instytucjom za owocną współpracę:

Heinrich-Böll-Stiftung / Fundacja Heinricha Bölla, Berlin

Bildungswerk Berlin der Heinrich-Böll-Stiftung / Bildungswerk Berlin Fundacja Heinricha Bölla

Galeria Rondo Sztuki, Kattowitz / Katowice

Das Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit / Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Gliwice / Gliwice

Polnisches Institut / Polski Instytut, Berlin

Regionalny Ośrodek Kultury ROK, Kattowitz / Katowice

Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Biskupicach, Zabrze

Grundschule Nr. 22 / Szkoła Podstawowa nr 22, Zabrze

Bytomskie Centrum Kultury, BECEK, Bytom

Sponsoren / Sponsorzy: DB Schenker Rail Polska S.A. **DB SCHENKER**

Gestaltung und Repro / Projekt i skład: Ute Lindner & Patrick Huber, COPYRIGHTberlin, www.copyrightberlin.de

Übersetzung / Tłumaczenie: georgia Krawiec

Druck / Druk: LASERLINE Digitales Druckzentrum Bucec & Co. Berlin KG

Auflage / Nakład: 500. Printed in Germany.

Cover: Fotomontage, ©Ute Lindner, VG Bild-Kunst, Bonn